

67 . Câmpulung | Județ: Argeș | Punct: Mănăstirea Negru Vodă, str. Negru Vodă, nr. 64 | Anul: 2004

Anul: 2004

Cod RAN: 13506.03

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Religios, ritual și funerar

Autori: Gheorghe I. Cantacuzino, Maria Venera Rădulescu, Ștefan Trâmbaciu

Instituții: Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul Municipal Câmpulung, Muzeul Municipal Câmpulung

Raport

Cercetările arheologice de la ansamblul fostei reședințe domnești de la Câmpulung, prin care au fost obținute date asupra vechilor urme de locuire, a bisericii din sec. al XIV-lea, a elementelor de fortificare și a altor urme de construcții, au fost continuate în anul 2004. Lucrările s-au desfășurat în partea de S a ansamblului Mănăstirii Negru Vodă. S-a urmărit cunoașterea succesiunii depunerilor din diferite perioade și a planului construcțiilor din această zonă, completarea informațiilor privind zidurile existente la S de secțiunea (numerotată S.I) trasată în anii 1975–1977 între casa aflată la SV de biserică și latura de E a incintei exterioare. Au fost trasate două secțiuni arheologice, una (S.24) având un traseu paralel cu cel al secțiunii S.I/1977, la 4 m S de aceasta; cealaltă (S.25) dispusă perpendicular, situată la 22 m E de S.7/1976. În această din urmă secțiune, săpătura nu a putut ajunge până la solul steril, oprindu-se în partea mediană la un pavaj de cărămidă iar în partea de E la cca. -1,5 m adâncime.

Săpăturile au fost mult îngreunate de grosimea straturilor de moloz și piatră, rezultat al lucrărilor care au însoțit transformările produse în cadrul ansamblului în sec. XVII, XVIII, XIX și XX. Cercetările au permis observații privind succesiunea depunerilor din diferite etape de viațuire din zona vechii reședințe voievodale și a mănăstirii întemeiate pe locul acesteia de Matei Basarab, precum și descoperirea a numeroase ziduri din diferite etape de construcție.

Complexele descoperite pot fi puse în legătură cu diferitele etape de evoluție a ansamblului. Perioadei care a precedat ridicarea primelor clădiri ale reședinței voievodale îi poate fi atribuit un strat gros cu prundiș și bolovani, aflat deasupra humusului de peste solul gălbui steril, descoperit în partea de E a S.24. el reprezintă continuarea în acest loc a stratului corespunzător descoperit în săpăturile mai vechi, mai la E și mai la N.

Unele urme de construcții și amenajări pot fi ipotetic datate în perioada reședinței domnești. Prin trasarea secțiunii 24 s-a căutat să se verifice dacă în acest loc se găsește un zid care fusese descoperit în S.I în 1975 și 1977, cu 4 m mai la N și care prin poziția stratigrafică a nivelului de construcție putea fi datat în cursul sec. al XIV-lea. Zidul nu se întinde în zona cercetată în acest an.

În dreptul părții superioare a unor depuneri suprapuse stratului cu prundiș și bolovani amintit anterior se află, după cum s-a observat în S.24, partea superioară a unei porțiuni de fundație de piatră ieșită cu cca. 15 m în raport cu restul temeliei zidului de incintă al mănăstirii de pe latura sa estică, aflată la baza părții dinspre interior (spre V) a acestuia; dacă nu reprezintă o particularitate de construcție, aceasta ar putea părea restul fundației unei construcții anterioare. În același sens, la partea superioară a acelorași depuneri, mai spre V, se află nivelul de la care fundația unui zid paralel cu zidul de incintă al mănăstirii, descoperit la 6,70 V de acesta, are un aspect diferit, ridicând problema dacă nu reprezintă o primă fază.

Poate fi ipotetic considerat ca datând din sec. al XIV-lea zidul orientat aprox. de la N spre S, descoperit parțial sub peretele estic al S.25, în partea de N a acestuia. Construit din bolovani legați cu mortar, cuprinzând și unele cărămizi, el s-a păstrat pe o înălțime de 0,75-1 m. Fundația, adâncă de aproape 0,5 m,

pătrunde până la cca. -1,9 m, iar nivelul de construcție se află la o adâncime de cca. 1,55 m. În dreptul fundației s-au descoperit fragmente ceramice care pot fi datate în sec. XIV–XV, unul decorat în tehnica sgraffito. Atât amplasarea sa cât și situația stratigrafică, mai precis adâncimea la care se află nivelul de construcție, îndreptățesc presupunerea că zidul menționat poate reprezenta latura de E a împrejurării bisericii voievodale din sec. XIV-lea, descoperită în 1975–1977 pe laturile de S, V și N. Colțul cu latura sudică este posibil să se afle dedesubtul resturilor de piatră, moloz și mortar din sec. XVII–XIX care îl acoperă.

Tot din timpul reședinței domnești pot data și urmele stratului foarte gros de pământ gălbui nisipos cu pietriș și bolovani mai mici, cu partea superioară în forma unui arc de cerc, având deasupra un strat subțire de pământ cenușiu compact. Asemănarea acestor urme cu straturilor groase cu bolovani sau pietriș descoperite în 1975–1976 în alte puncte de pe această latură a ansamblului permit a se considera că ele reprezintă valul care apăra curtea spre S. Săpătura nu a putut atinge partea inferioară a valului. Cea superioară se află la o adâncime de cca. 0,60 m, ca și în celelalte locuri unde valul a fost descoperit.

Din perioada în care reședința domnească nu a mai fost folosită, iar biserica voievodală a devenit biserică a orașului, datează depuneri cu urme de arsură și cărbune și cu resturi de cărămidă spartă și urme de moloz. În această perioadă poate fi datată o vatră care, ținând seama de poziția stratigrafică, e anterioară ridicării construcțiilor mănăstirești din sec. al XVII-lea. Urmele vetrei, descoperită în extremitatea de E a secțiunii, depășind parțial limita acesteia spre N, se întind pe o lungime de peste 1 m și o lățime de peste 0,8 m, cuprinzând fragmente de cărămidă, multă arsură, precum și resturi de cărbune. Ea aparține probabil unui complex de locuire situat în apropiere. În zona acestui complex a fost găsit un mic vas, o cană cu gura trilobată. Deasupra depunerilor mai sus amintite s-au descoperit mai multe blocuri de piatră sumar cioplită, de dimensiuni destul de mari, precum și moloz, provenind de la demolarea unui zid aflat în apropiere, foarte probabil cel descoperit în S.1/1975 și 1977.

Au fost descoperite importante urme de construcții aparținând mănăstirii întemeiate de Matei Basarab. În S.24 a fost scos la lumină zidul care limita la E incinta principală a mănăstirii, zid care a fost descoperit și mai la N în săpăturile anterioare. Este un zid din piatră legată cu mortar (având pe alocuri și fragmente din cărămidă), cu grosimea de 0,85 m, păstrând unele urme de tencuială. Un zid paralel cu acesta, construit într-o tehnică asemănătoare, având grosimea de 0,75 m, a fost descoperit tot în S.24, cu 6,70 m mai la V. Trebuie să presupunem existența, din aceeași perioadă, a unui zid paralel cu latura sudică a zidului împrejmuitoare al bisericii din sec. al XIV-lea, care a fost descoperit în 1975 în lungul secțiunii S.1 în dreptul părții de N a S.25. În această zonă, pe o suprafață mare, cu o lungime de peste 6 - 7 m, se află alăturate ziduri ridicate în etape succesive, acoperite de straturi compacte cu piatră, mortar și moloz, având spre sud aspectul unei platforme de zidărie cu grosimea de 0,4–0,5 m, cercetarea fiind de aceea mult îngreunată.

În sec. al XVIII-lea, perioadă în care în mănăstire au fost ridicate sau transformate mai multe clădiri, pot fi datate alte urme de construcții descoperite. Pot fi atribuite acestei perioade un zid cu fundația puțin adâncă, orientat N-S, păstrat pe o înălțime de cca. 0,4 m, descoperit în capătul de V al S.24, precum și două ziduri orientate aprox. E-V, descoperite în S.25. Cel dinspre N are o grosime de cca. 0,75 m și este construit din piatră și cărămidă. Partea sa inferioară nu a fost atinsă spre exterior din cauza stratului cu pietre, moloz și mortar. Spre interior, zidăria sa se ridică deasupra nivelului pavajului de cărămidă; aici fundația nu s-a putut găsi, putând eventual fi mult retrasă. Zidul dinspre S, aflat la 8,8 m de celălalt, are o grosime de peste 0,8 m și este tencuit spre N. Pe fața sudică, spre exterior, are urmele unor intervenții ulterioare; aici se poate observa o fundație puțin lățită, care pornește de la un nivel aflat la o adâncime de mai puțin de 0,4 m. La N de zid s-a descoperit, pe o mare suprafață, ce se întinde pe mai mult de 5,5 m, un pavaj de cărămizi așezate pe un pat subțire de mortar. Alte resturi de pavaj, suprapuse celui dintâi, păstrate pe o suprafață mică, au fost descoperite în aceeași secțiune la cca. 0,85 m adâncime, mai spre N.

În sec. al XIX-lea pot fi datate, în afara unor depuneri cu moloz, piatră și cărămidă, un zid cu grosimea destul de mică (cca. 0,4–0,45 m), cu fundația puțin adâncă, construit de la o adâncime relativ redusă, din piatră și cărămizi cu grosimea mare, caracteristică ultimei părți a sec. XIX, descoperit în S.24. În sfârșit, din sec. XX datează, în afara unor gropi și nivelări cu moloz și piatră, resturile unei canalizări: o conductă groasă din ciment ducând spre un cămin colector realizat din ciment, descoperit pe latura vestică a S.25. Conducta a

distrus pe o mare lungime pavaul de cărămidă și zidul alăturat. Resturi de conductă asemănătoare au fost descoperite și în S.24, ca și cele ale unei țevi metalice aflată în apropierea resturilor vechiului zid de incintă.

Materialele arheologice descoperite sunt destul de variate. Pot fi menționate materiale de construcție - fragmente de piatră, fie nefinisate, fie sumar prelucrate, precum și cărămizi, una de format special, sau fragmente de olane. Între obiectele de metal se numără o dălțiță de fier, lame de cuțit, verigi, cuie, scoabe, un fragment de pinten relativ târziu.

Ceramica predomină cantitativ. Fragmentele ceramice cele mai timpurii aparțin sec. XIV-XV. Piese au fost lucrate la roata rapidă, dintr-o pastă de lut omogenă, în compoziție cu nisip fin și urme de mica, arderea fiind în general realizată în mediu oxidant. S-au găsit, sporadic, câteva fragmente cu aspect arhaic, atipice ca formă și fără decor, lucrate dintr-o pastă zgrunțuroasă, arse neoxidant. Fragmentele ceramice de uz comun, nesmălțuite, cele mai frecvente de altfel, provin de la vase cu diferite forme: oale-borcan cu gâtul scurt și buza răsfântă în formă de "streășină", decorate pe gât sau umeri cu un registru de incizii paralele, oale cu toartă, căni cu gât înalt, cănițe cu corp globular, ulcioare, castroane, capace de oale etc. Unele vase prezintă urme de ardere secundară. Din aceeași perioadă, în categoria ceramicii smălțuite se înscriu fragmente de farfurie cu fund inelar și decor linear realizat în tehnica sgraffito, cu smălțul policrom (pete verzi și brun pe fond crem).

Mult mai diversă este ceramica din sec. XVI și mai ales din sec. XVII-XVIII, cea mai numeroasă cantitativ. De remarcat o căniță cu gura trilobată, având buza decorată în exterior cu un registru de incizii și smălțuită parțial în zona ciocului de scurgere, care poate fi datată din sec. al XVI-lea, găsită în apropierea vetrei din S.24. Fragmentele descoperite provin de la oale borcan, oale cu două toarte, căni, farfurii, străchini, boluri, ulcioare. Ceramica smălțuită este mai numeroasă, gama cromatică a smălțului fiind largă (verde în diferite nuanțe, brun, castaniu, galben). Farfuriile cu fund inelar au deseori ca decor o spirală strânsă, pornind din centrul vasului, realizată cu smălț verde închis pe un fond verde deschis. S-au mai găsit farfurii cu marginea alveolată și căni, acoperite cu smălț verde.

Ceramica monumentală este reprezentată de câteva fragmente de cahlă-placă nesmălțuite, lucrate în tipar, din pastă de lut omogenă, supuse unei arderi oxidante. Sunt folosite motive decorative geometrice și figurative. Dintre acestea din urmă amintim scena Sfântul Gheorghe ucigând balaurul. Subliniem importanța unui fragment de cahlă-placă ce păstrează, în limba slavonă, inscripția + ??????. De menționat o mică piesă rotundă, asemănătoare unui pahar cu marginea foarte scundă, care putea decora o sobă cu cahlă, descoperită peste pavaul din S.25. Cercetările arheologice din anul 2004 au putut îmbogăți informațiile privind vestigiile din zona cercetată. Cercetări viitoare vor putea completa planul construcțiilor care s-au succedat pe acest loc și vor putea confirma sau nu unele ipoteze.

Informații suplimentare online

[Raportul 3092 din cronica.cimec.ro](http://raportul3092.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
